

Scenariusz dla lasów o wiodącej funkcji społecznej w granicach Nadleśnictwa Gdańsk

Autorzy:

Małgorzata Wójcik – Stowarzyszenie Bryza z siedzibą w Gdyni
Paweł Szutowicz – asystent społeczny postanki Wiolety Tomczak

Prezentowany scenariusz oparty jest na następujących założeniach:

1. Wszystkie obszary leśne w granicach Nadleśnictwa Gdańsk winny zostać uznane za lasy o wiodącej funkcji społecznej.
2. Co do zasady w lasach o wiodącej funkcji społecznej w granicach Nadleśnictwa Gdańsk należy wprowadzić wyłączenie z użytkowania (pozyskania drewna), z wyjątkami przewidzianymi w sporządzonych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska wytycznych dla zespołów ds. wyznaczania lasów społecznych.
3. Wyjątki wskazane w wytycznych należy stosować ściśle, z zastosowaniem wskazanej tamże ogólnej klauzuli interpretacyjnej, w oparciu o stały monitoring terenowy oraz uzgodnienia z instytucjami ochrony przyrody (RDOŚ, TPK, PROP), organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną przyrody (np. Klub Przyrodników, Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot), przedstawicielami nauki (np. pracowników naukowych Wydziału Biologii UG) i lokalną społecznością.
4. W przypadku gdy dany obszar objęty jest tylko jednym kryterium wskazanym w wytycznych dopuszcza się wprowadzenie ograniczeń użytkowania (pozyskania drewna), na zasadach wskazanych w scenariuszu sporządzonym przez Panią Annę Moś i Pana Pawła Pawlaczyka. W przypadku, gdy dany obszar nie kwalifikuje się do ograniczeń, obowiązywać będzie na nim wyłączenie.
5. Ograniczenia należy stosować ściśle, po ich uzgodnieniu z instytucjami ochrony przyrody, organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną przyrody, przedstawicielami nauki (zgodnie z wcześniejszymi przykładami) oraz lokalną społecznością.
6. Ośrodki, z którymi uzgadniane będzie stosowanie wyjątków od wyłączenia lub wprowadzenie ograniczeń powinny być wybierane w oparciu o kryterium niezależności od zlecniodawcy, obiektywizmu, braku konfliktu interesów, oraz braku powiązań osobistych ze zlecniodawcą lub pracownikami zlecniodawcy.
7. W przypadku, o którym mowa w pkt.4 wprowadzenie lub kontynuacja ograniczeń nie będzie dopuszczalna na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych wskazanych w oparciu o kryteria opracowane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Do czasu opracowania kryteriów wprowadzenie ograniczeń nie będzie możliwe na obszarach z oznaczeniem N1 lub N2 (zgodnie z wpisami w Banku Danych o Lasach).
8. Ocena zaliczenia do danego kryterium będzie dokonywana na poziomie zwartych obszarów leśnych, identyfikowanych w oparciu o dane topograficzne. W granicach Nadleśnictwa Gdańsk identyfikuje się 4 zwarte obszary leśne: lasy na Wyspie Sobieszewskiej, lasy na Kępie Oksywskiej, kompleks południowy Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, kompleks północny Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.
9. Rozkład poszczególnych kryteriów w poszczególnych obszarach został wskazany na załączniku graficznym.

Zwarty kompleks leśny lasów na Wyspie Sobieszewskiej

Kryteria:

- S1 Lasy istotne dla lokalnej społeczności. CAŁY OBSZAR.

Tożsamość lokalnej społeczności Wyspy Sobieszewskiej, stanowiącej wyraźnie wyodrębnioną część aglomeracji Trójmiasta, jest zakorzeniona w cechach geograficznych „małej ojczyzny” (położenie na wyspie, „między morzem a lądem”, koncentracja zabudowy mieszkaniowej w wąskim pasie wzdłuż południowej granicy kompleksu leśnego), co skutkuje wysokim poziomem poczucia związku z lasem i potrzebę zachowania niezakłóconego krajobrazu leśnego.

- S2 Lasy intensywnie użytkowane rekreacyjnie lub turystycznie. CAŁY OBSZAR.

Zgodnie ze wskazaniami zawartymi w Raporcie technicznym: Mapowanie potencjału i wartości rekreacyjnej lasów w Polsce z dnia 18 września 2024 roku autorstwa Marka Giergicznego, obszar lasów Wyspy Sobieszewskiej mieści się zarówno w 5% lasów w Polsce o najwyższym poziomie wskaźnika wartości rekreacyjnej jak i w 5% lasów w Polsce z najwyższym poziomem wskaźnika potencjału rekreacyjnego.

- S3 Tereny leśne w sąsiedztwie ośrodków wypoczynkowych, hoteli.

CAŁY OBSZAR. W całym pasie zabudowy wzdłuż południowej granicy lasu na Wyspie Sobieszewskiej znajdują się liczne hotele, ośrodki wypoczynkowe, pensjonaty i kwatery prywatne. Hotele, ośrodki wypoczynkowe oraz pola campingowe zlokalizowane są również wewnątrz kompleksu leśnego.

- S4 Lasy położone w sąsiedztwie zwartej zabudowy, w szczególności wokół dużych ośrodków miejskich. CAŁY OBSZAR.

Przeważająca część zwartej zabudowy Sobieszewa, będącego dzielnicą Gdańska, zlokalizowana jest wzdłuż południowej granicy kompleksu leśnego.

- S6 Obszary cenne z punktu widzenia usług ekosystemów dla lokalnej społeczności. CAŁY OBSZAR.

Lasy na Wyspie Sobieszewskiej stanowią ważną ostoję zwierząt (dwa rezerваты) oraz korytarz ekologiczny dla migrujących ptaków. Świadczą usługi ekosystemowe dla lokalnej społeczności (mikroklimat, osłona przed wiatrem, ochrona przeciwpowodziowa). Są również miejscem występowania sporów pomiędzy podmiotem zarządzającym lasem a lokalną społecznością na tle dotychczasowej gospodarki leśnej, udokumentowanych na mapie lasów spornych sporządzonej przez Fundację Lasy i Obywatele.

Zgodnie z założeniami, na których oparty jest scenariusz, wobec nakładania się na obszarze lasów na Wyspie Sobieszewskiej 5 kryteriów wyznaczania lasów społecznych, lasy te należy wyłączyć z użytkowania (pozyskania drewna) z wyjątkami wskazanymi w wytycznych MKiŚ dla zespołów ds. wyznaczania lasów społecznych.

Zwarty kompleks leśny lasy na Kępie Oksywskiej

Kryteria:

- S1 Lasy istotne dla lokalnej społeczności. CAŁY OBSZAR.

Lasy na Kępie Oksywskiej, w tym w szczególności ich północna część – tzw. Zakłęty Zamek – stanowią charakterystyczną dominantę terenową, górującą nad pradoliną Redy – Łeby, wpisaną na stałe w krajobraz równiny nadmorskiej. Są najbliższym zwartym obszarem leśnym dostępnym mieszkańcom gminy Kosakowo oraz mieszkańcom północno-wschodnich części Gdyni. Są też miejscem o znaczeniu historycznym, związanym z obroną Kępy Oksywskiej we Wrześniu 1939 roku.

- S2 Lasy intensywnie użytkowane rekreacyjnie lub turystycznie. CAŁY OBSZAR.

Jakkolwiek lasy Kępy Oksywskiej nie zostały wskazane w Raporcie technicznym: Mapowanie potencjału i wartości rekreacyjnej lasów w Polsce z dnia 18 września 2024 roku autorstwa Marka Giergicznego jako część 5% lasów w Polsce o najwyższym poziomie wskaźnika wartości rekreacyjnej, bądź też jako 5% lasów w Polsce z najwyższym poziomem wskaźnika potencjału rekreacyjnego, to jednak należy się spodziewać, że wobec znaczących nakładów gminy Kosakowo na rozwój infrastruktury turystycznej, jak również w związku z rozbudową dzielnic mieszkaniowych, wskaźniki te będą rosły.

- S4 Lasy położone w sąsiedztwie zwartej zabudowy, w szczególności wokół dużych ośrodków miejskich. CAŁY OBSZAR.

Od wschodu lasy Kępy Oksywskiej wznoszą się nad intensywnie rozwijającymi się terenami mieszkaniowymi gminy Kosakowo. W najbliższych latach należy spodziewać się dalszej intensyfikacji zabudowy tych obszarów. Od zachodu do lasów Kępy Oksywskiej zbliżają się obszary zabudowy przemysłowej położonej na terenie miasta Rumia, które również będą przechodzić intensywną rozbudowę w najbliższym okresie czasowym.

- S6 Obszary cenne z punktu widzenia usług ekosystemów dla lokalnej społeczności. CAŁY OBSZAR.

Lasy na Kępie Oksywskiej stanowią lokalny rezerwuar bioróżnorodności, jak również świadczą dla lokalnej społeczności (mikroklimat, osłona przed wiatrem). W szczególności, aspekt osłony przed wiatrem istotny jest dla mieszkańców miasta Rumia, dla których lasy Kępy Oksywskiej stanowią naturalną barierę dla wiatrów wschodnich i północnowschodnich.

Zgodnie z założeniami, na których oparty jest scenariusz, wobec nakładania się na obszarze lasów na Kępie Oksywskiej 4 kryteriów wyznaczania lasów społecznych, lasy te należy wyłączyć z użytkowania (pozyskania drewna) z wyjątkami wskazanymi w wytycznych MKiŚ dla zespołów ds. wyznaczania lasów społecznych.

Zwarty kompleks leśny
Trójmiejski Park Krajobrazowy – kompleks południowy
Lasy Oliwskie

Kryteria:

- S1 Lasy istotne dla lokalnej społeczności. CAŁY OBSZAR.

Tworzące kompleks południowy Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego Lasy Oliwskie stanowią istotny element tożsamości kulturowej lokalnych społeczności północno-zachodnich dzielnic Gdańska (Oliwa, Strzyża, Górny Wrzeszcz, Brętowo), Sopotu oraz południowych dzielnic Gdyni (Orłowo, Karwiny, Mały Kack, Wielki Kack). Są miejscem wydarzeń historycznych, przedmiotem badań naukowych oraz źródłem rodzinnych wspomnień, legend oraz tzw. mitów miejskich składających się na całość lokalnej tożsamości. Występują w utworach literackich tworzących podbudowę tejże lokalnej tożsamości, składającej się w znakomitej większości, z tożsamości imigrantów oraz ich potomków, poszukujących dla siebie zakotwiczenia w nowej rzeczywistości bądź też, w kolejnych pokoleniach, ugruntowania poczucia „tutejszości”. Wokół Lasów Oliwskich koncentruje się znacząca część twórczości Pawła Huelle – *„Weiser pokazał nam inną drogę do domu niż ta, którą przybyliśmy do oliwskiego zoo. (...) Była to droga Doliną*

Radości w górę, obok nieczynnej kuźni cystersów nad dopływem Oliwskiego Potoku, były trawy wysokie do kolan na płaskowyżu, skąd jak z Bukowej Górki widać było morze, były głębokie jary i rozpadliny w cieniu bukowych liści, i był wąski, piaszczysty trakt przez sosnowy starodrzew, który miejscami mieszał się z brzozowymi zagajnikami i leszczynową gęstwiną.” (Weiser Dawidek), Jerzego Sampa, Franciszka Mamuszki oraz Stefana Chwina – *„Od południa dzielnicę otaczały wzgórza, ciemna zieleń sosnowego lasu przetykana szarością bukowych pni, i ten widok, widok wzgórz, ciągnących się długą, nieśpieszną linią za Pelonker Strasse, od Langfuhr w stronę Gdyni, chyba przesądził o wszystkim. Wystarczyło tylko na nie spojrzeć, by drgnieniem serca przeczuć, jak pięknie rozkwitną na wiosnę.”* (Hannemann). Są one również obecne w twórczości laureata Nagrody Nobla, gdańszczanina, Güntera Grassa, występując jako miejsce zdarzeń zarówno w tzw. Trylogii Gdańskiej (*Błaszany Bębenek, Kot i Mysz, Psie Łata*), jak również w najważniejszych dla wspólnej tożsamości kulturowej wszystkich Gdańszczanek i Gdańszczan *Wróżbach Kumaka* oraz *Turbotcie*: *„Las Oliwski był lasem bukowym, który przechodził w bór wokół Złotej Karczmy i ciągnące się w głąb lądu pagórkowate knieje Kaszub. (...) Pod bukami, w lesie mieszanym, na mszystym podłożu i usianym igliwiem gruncie czas nie pozostawił śladu.”* (Turbot)

- S2 Lasy intensywnie użytkowane rekreacyjnie lub turystycznie. CAŁY OBSZAR.

Zgodnie ze wskazaniem zawartym w Raporcie technicznym: Mapowanie potencjału i wartości rekreacyjnej lasów w Polsce z dnia 18 września 2024 roku autorstwa Marka Giergicznego, obszar Lasów Oliwskich mieści się zarówno w 5% lasów w Polsce o najwyższym poziomie wskaźnika wartości rekreacyjnej jak i w 5% lasów w Polsce z najwyższym poziomem wskaźnika potencjału rekreacyjnego.

- S3 Tereny leśne w sąsiedztwie ośrodków wypoczynkowych, hoteli. CAŁY OBSZAR.

Zarówno w Oliwie jak i w Sopocie na obszarze Lasów Oliwskich zlokalizowane są hotele i ośrodki wypoczynkowe.

- S4 Lasy położone w sąsiedztwie zwartej zabudowy, w szczególności wokół dużych ośrodków miejskich. CAŁY OBSZAR.

Lasy Oliwskie są w całości otoczone obszarami zwartej zabudowy mieszkaniowej, jak również terenami przemysłowymi oraz drogami szybkiego ruchu. Lasy Oliwskie stanowią zatem faktycznie leśną enklawę na terenie miejskim.

- S5 Lasy uzdrowiskowe lub użytkowane w celach zdrowotnych. CAŁY OBSZAR.
Część Lasów Oliwskich znajdująca się w granicach administracyjnych miasta Sopot jest objęta strefami uzdrowiskowymi.
- S6 Obszary cenne z punktu widzenia usług ekosystemów dla lokalnej społeczności. CAŁY OBSZAR.

Lasy Oliwskie stanowią lokalny rezerwuár bioróżnorodności – większość kompleksu pokryta jest obszarami, które potencjalnie mogą zostać objęte kryteriami przyrodniczymi, m.in. z uwagi na wiek drzewostanów, planowane formy ochrony rezerwatowej, nachylenie stoków, siedliska przyrodnicze oraz kluczowy charakter dla ochrony krajobrazów leśnych na terenie parku krajobrazowego. Świadczą też liczne usługi ekosystemowe dla lokalnej społeczności (mikroklimat, osłona przed wiatrem, osłona przed zanieczyszczeniami, wiatrem i hałasem).

- S7 Obszary istotne dla zaopatrzenia w wodę lokalną społeczność. CAŁY OBSZAR.

Lasy Oliwskie stanowią naturalną osłonę dla podziemnych zbiorników wód znajdujących się na wysoczyźnie gdańskiej, jak również filtr dla wód opadowych, spływających lub przesiąkających z tzw. górnego tarasu Trójmiasta (dzielnice mieszkaniowych położonych na Wysoczyźnie Gdańskiej poza strefą leśną) do podziemnych zbiorników wód znajdujących się na równinie nadmorskiej. Z uwagi na położenie Lasów Oliwskich w strefie krawędziowej Wysoczyzny Gdańskiej, odznaczającą się wysoką deniwelacją oraz dużym nachyleniem stoków, lasy te mają kluczowe znaczenie dla ochrony niżej położonych dzielnic Gdańska, Gdyni i Sopotu przed powodzią błyskawicznymi będącymi następstwem co raz częstszych opadów nawałnych. Lasy Oliwskie są też centrum toczącego się od wielu lat sporu między lokalną społecznością a podmiotem zarządzającym tymi lasami, na tle prowadzonej w nich gospodarki leśnej, udokumentowanego na mapie lasów spornych sporządzonej przez Fundację Lasy i Obywatele. Temperatura tego konfliktu w połączeniu z pozostającą na krawędzi rentownością prowadzonej w Lasach Oliwskich gospodarki leśnej, stanowi dodatkowy argument za całkowitym wyłączeniem tego obszaru z użytkowania (pozyskania drewna).

Zgodnie z założeniami, na których oparty jest scenariusz, wobec nakładania się na obszarze Lasów Oliwskich wszystkich 7 kryteriów wyznaczania lasów społecznych, lasy te należy wyłączyć z użytkowania (pozyskania drewna) z wyjątkami wskazanymi w wytycznych MKiŚ dla zespołów ds. wyznaczania lasów społecznych.

Zwarty kompleks leśny
Trójmiejski Park Krajobrazowy – kompleks północny

Kryteria:

- S1 Lasy istotne dla lokalnej społeczności. CZĘŚĆ OBSZARU.

Lasy tworzące kompleks północny Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego stanowią istotny element tożsamości kulturowej lokalnych społeczności Gdyni oraz tzw. Małego Trójmiasta Kaszubskiego (Rumia, Reda Wejherowo). Są świadkiem historycznych przemian w historii Polski (budowa Gdyni), przedmiotem badań naukowych oraz źródłem rodzinnych wspomnień, legend oraz tzw. mitów miejskich składających się na całokształt lokalnej tożsamości. Stanowią naturalną barierę między nadmorską równiną a wysoczyzną oraz zamieszkującymi je społecznościami, wpływając na zróżnicowanie kulturowe, a jednocześnie są poprzecinane historycznymi traktami komunikacyjnymi łączącymi te społeczności. Występują w utworach literackich tworzących podbudowę lokalnej tożsamości.

- S2 Lasy intensywnie użytkowane rekreacyjnie lub turystycznie. CAŁY OBSZAR.

Zgodnie ze wskazaniem zawartym w Raporcie technicznym: Mapowanie potencjału i wartości rekreacyjnej lasów w Polsce z dnia 18 września 2024 roku autorstwa Marka Giergicznego, obszar kompleksu północnego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego mieści się zarówno w 5% lasów w Polsce o najwyższym poziomie wskaźnika wartości rekreacyjnej jak i w 5% lasów w Polsce z najwyższym poziomem wskaźnika potencjału rekreacyjnego.

- S3 Tereny leśne w sąsiedztwie ośrodków wypoczynkowych, hoteli. CZĘŚĆ OBSZARU.

Na obszarze kompleksu północnego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego zlokalizowane są hotele i ośrodki wypoczynkowe, jak również istnieje potencjalna możliwość dalszej rozbudowy bazy hotelowej.

- S4 Lasy położone w sąsiedztwie zwartej zabudowy, w szczególności wokół dużych ośrodków miejskich. CZĘŚĆ OBSZARU.

Od wschodu i północy kompleks północny Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego graniczy z obszarami intensywnej zwartej zabudowy mieszkaniowej Gdyni, Rumii, Redy i Wejherowa. Od południa i południowego zachodu graniczy z intensywnie rozwijającymi się dzielnicami zachodnimi Gdyni, oraz stanowiącymi zaplecze mieszkaniowe Gdyni miejscowościami gminy Szemud (Koleczkowo, Bojano). Rozwój zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej obserwowany jest również od strony zachodniej oraz w enklawach śródleśnych (Zbychowo, Gniewowo). Budowa trasy szybkiego ruchu S6 zakończyła proces zamknięcia kompleksu północnego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w okrażeniu obszarów poddanych intensywnej urbanizacji. Jej postęp niechybnie doprowadzi do przekształcenia kompleksu północnego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w leśną enklawę – na wzór Lasów Oliwskich.

- S6 Obszary cenne z punktu widzenia usług ekosystemów dla lokalnej społeczności. CZĘŚĆ OBSZARU.

Kompleks północny Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego stanowi lokalny rezeruar bioróżnorodności – znacząca część kompleksu pokryta jest obszarami, które potencjalnie mogą zostać objęte kryteriami przyrodniczymi, m.in. z uwagi na wiek drzewostanów, planowane formy ochrony rezerwatowej, nachylenie stoków, siedliska przyrodnicze oraz kluczowy charakter dla ochrony krajobrazów leśnych na terenie parku krajobrazowego. W szczególności obszary takie dominują w strefie krawędziowej Wysoczyzny Gdańskiej. Tutejsze lasy świadczą też liczne usługi ekosystemowe dla lokalnej społeczności (mikroklimat, osłona przed wiatrem, osłona przed zanieczyszczeniami, wiatrem i hałasem). W szczególności istotny jest aspekt osłony przed zanieczyszczeniami – wobec centralnego ulokowania w kompleksie leśnym składowiska odpadów obsługującego Gdynię, Rumie, Redę, Wejherowo oraz inne samorządy tworzące północną część aglomeracji trójmiejskiej.

- S7 Obszary istotne dla zaopatrzenia w wodę lokalną społeczność. CZĘŚĆ OBSZARU.

Kompleks północny Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego stanowi naturalną osłonę dla podziemnych zbiorników wód znajdujących się na Wysoczyźnie Gdańskiej, jak również filtr dla wód opadowych, spływających lub przesiąkających z wysoczyzny do podziemnych zbiorników wód znajdujących się na równinie nadmorskiej. Z uwagi na położenie kompleksu północnego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w strefie krawędziowej Wysoczyzny Gdańskiej, odznaczającą się wysoką deniwelacją oraz dużym nachyleniem stoków, jego lasy mają kluczowe znaczenie dla ochrony niżej położonych dzielnic Gdyni, Rumi, Redy i Wejherowa przed powodzią błyskawicznymi będącymi następstwem co raz częstszych opadów nawałnych. Lasy te, w szczególności w części wschodniej i północnej są też przedmiotem sporów między lokalną społecznością a podmiotem zarządzającym tymi lasami, na tle prowadzonej w nich gospodarki leśnej, udokumentowanych na mapie lasów spornych sporządzonej przez Fundację Lasy i Obywatele.

Zgodnie z założeniami, na których oparty jest scenariusz, wobec nakładania się na części obszaru kompleksu północnego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego więcej niż 2 kryteriów wyznaczania lasów społecznych, części te należy wyłączyć z użytkowania (pozyskania drewna) z wyjątkami wskazanymi w wytycznych MKiŚ dla zespołów ds. wyznaczania lasów społecznych. Na pozostałym obszarze możliwe jest dopuszczenie ograniczeń – pod warunkami wskazanymi w założeniach, na których oparty jest scenariusz.